

Богдан М. Присяжнюк¹, Катерина А. Алексєєва²

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено теоретико-методичні засади та практичні аспекти формування стратегічних пріоритетів управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Розкрито сутність інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств та виокремлено її галузеві особливості, що зумовлюють специфіку прийняття управлінських рішень. Систематизовано етапи процесу стратегічного управління інвестиціями та визначено ключові стратегічні пріоритети: модернізацію матеріально-технічної бази, упровадження інноваційних і цифрових технологій, поглиблення переробки й диверсифікацію виробництва, екологізацію та забезпечення сталого розвитку, розвиток людського капіталу. Сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна стратегія, стратегічні пріоритети, сільськогосподарські підприємства, ефективність інвестицій, інвестиційні ризики.

Табл. 2. Рис. 2. Формл. 2. Літ. 15.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-300-83-91

¹ ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-4321-5052>

² ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1129-0771>

Bohdan Prysiashniuk, Kateryna Alekseeva

STRATEGIC PRIORITIES OF INVESTMENT ACTIVITY MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article examines the theoretical and methodological foundations as well as practical aspects of forming strategic priorities for managing the investment activity of agricultural enterprises under unstable external conditions. The essence of the investment activity of agricultural enterprises is revealed, and its sectoral features that determine the specifics of managerial decision-making are identified. The stages of the strategic investment management process are systematized, and the key strategic priorities are defined: modernization of the material and technical base, introduction of innovative and digital technologies, deepening of processing and diversification of production, greening of production and ensuring sustainable development, and human capital development. Practical recommendations for improving the management of investment activity of agricultural enterprises are formulated.

Keywords: investments, investment activity, investment strategy, strategic priorities, agricultural enterprises, investment efficiency, investment risks.

Peer-reviewed, approved and placed: 10.06.2026

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сільське господарство виступає однією з ключових складових національної економіки України, оскільки забезпечує продовольчу безпеку держави, формує значну частку валового внутрішнього продукту, валютної

¹ National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Ukraine.

² National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Ukraine.

виручки та робочих місць для мешканців сільської місцевості. Протягом останніх років ця галузь закономірно посідає провідні позиції серед експортоорієнтованих видів економічної діяльності, а вітчизняна продукція рослинницького й тваринницького напрямів займає вагоме місце на міжнародних продовольчих ринках. При цьому подальший розвиток сільськогосподарських підприємств, зміцнення їхніх конкурентних позицій та досягнення стабільного зростання є неможливими без посилення інвестиційної активності, модернізації матеріально-технічної бази та впровадження інноваційних технологічних рішень [2; 6].

Нинішні умови ведення господарської діяльності характеризуються значним рівнем непередбачуваності та ризиковості, спричинених наслідками широкомасштабної військової агресії, пошкодженням виробничих потужностей, обмеженнями в логістичних ланцюгах, нестабільністю цін на глобальних ринках, зростанням вартості матеріально-технічних засобів та звуженим доступом до фінансування. У таких умовах обсяги капіталовкладень у сільське господарство зазнали значних коливань, тоді як значна частка основних засобів сільськогосподарських підприємств перебуває у стані фізичного та морального зношення. Зазначене посилює необхідність розробки науково обґрунтованої інвестиційної стратегії, яка б забезпечила раціональне спрямування обмежених ресурсів на пріоритетні напрями розвитку [7, с. 112].

Результативне управління інвестиційними процесами включає не лише мобілізацію додаткового капіталу, але й визначення стратегічних орієнтирів інвестування — тих напрямів вкладення коштів, що дають максимальний синергетичний результат для підприємства в довгостроковій перспективі. Саме виважений вибір таких пріоритетів дозволяє узгодити інвестиційні рішення із загальною стратегією розвитку сільськогосподарського підприємства, підвищити ефективність використання вкладеного капіталу та мінімізувати інвестиційні ризики. Тому дослідження стратегічних пріоритетів управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств набуває актуальності як у теоретичній, так і в практичній площині.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Теоретичні та прикладні засади управління інвестиційною діяльністю підприємств ґрунтовно висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних учених. Загальні питання інвестиційного менеджменту, методи оцінювання ефективності інвестицій та формування інвестиційних стратегій розкрито у роботах І. О. Бланка, Т. В. Майорової, А. А. Переседи та інших дослідників [3; 4; 5]. Проблематику інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору, державної підтримки сільськогосподарського виробництва та підвищення інвестиційної привабливості галузі досліджували С. М. Кваша, М. Й. Малік, О. Г. Шпикуляк та інші науковці [7; 8].

Відаючи належне науковому доробку зазначених авторів, варто зауважити, що низка питань потребує подальшого опрацювання. Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються методичні підходи до визначення та ранжування стратегічних пріоритетів інвестування з урахуванням галузевих особливостей сільськогосподарських підприємств і нових викликів

зовнішнього середовища. Потребують уточнення інструменти узгодження інвестиційної стратегії із завданнями сталого розвитку, цифрової трансформації та підвищення доданої вартості аграрної продукції. Це зумовлює необхідність систематизації наявних теоретичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління інвестиційною діяльністю аграрних підприємств.

Формулювання цілей дослідження (мета статті). Обґрунтування стратегічних пріоритетів управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств та розроблення практичних рекомендацій щодо їх реалізації. Відповідно до мети визначено завдання: розкрити галузеві особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств; систематизувати етапи стратегічного управління інвестиціями; обґрунтувати ключові стратегічні пріоритети інвестування; розглянути методичні підходи до оцінювання ефективності інвестиційних проєктів.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, унаслідок чого створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект, а інвестиційна діяльність визначається як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [1]. У сучасній економічній науці інвестиційну діяльність підприємства розглядають як цілеспрямований процес обґрунтування, формування та реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу для забезпечення розвитку підприємства й досягнення його стратегічних цілей [3, с. 17; 4, с. 24].

За об'єктами вкладення розрізняють реальні та фінансові інвестиції. Реальні (капітальні) інвестиції спрямовуються на відтворення основних засобів, придбання техніки й обладнання, будівництво та впровадження нових технологій, тоді як фінансові інвестиції передбачають вкладення капіталу в цінні папери, корпоративні права й інші фінансові інструменти. Для сільськогосподарських підприємств визначальну роль відіграють саме реальні інвестиції, оскільки вони безпосередньо пов'язані з оновленням виробничого потенціалу галузі. Класифікацію інвестицій сільськогосподарських підприємств за основними ознаками наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Класифікація інвестицій сільськогосподарських підприємств за основними ознаками

Класифікаційна ознака	Види інвестицій
За об'єктами вкладення	Реальні (капітальні); фінансові; інноваційні (інтелектуальні)
За характером участі в інвестуванні	Прямі; непрямі (опосередковані)
За періодом інвестування	Короткострокові (до 1 року); середньострокові; довгострокові (понад 3 роки)
За формами власності	Приватні; державні; іноземні; спільні
За джерелами фінансування	Власні; залучені; позикові
За рівнем інвестиційного ризику	Безризикові; з помірним рівнем ризику; високоризикові
За спрямованістю відтворення	На просте відтворення; на розширене відтворення

Інвестиційна діяльність в сільському господарстві має низку галузових особливостей, що суттєво відрізняють її від інших видів економічної діяльності та зумовлюють специфіку управлінських рішень. Насамперед це пов'язано з використанням землі як основного засобу виробництва, біологічним характером виробничих процесів, сезонністю, тривалим виробничим циклом та підвищеною залежністю від природно-кліматичних умов.

Окреслені особливості зумовлюють підвищений рівень ризику та невизначеності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, тривалі строки окупності вкладень, а також потребу у значному обсязі оборотного капіталу. Це визначає необхідність застосування виваженого стратегічного підходу до управління інвестиціями, який враховує специфіку галузі та забезпечує узгодження інвестиційних рішень із довгостроковими цілями розвитку підприємства.

Аналіз динаміки капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство України свідчить про їхню суттєву нестабільність упродовж останніх років (рис. 2). Після відносно високих обсягів у 2018–2019 рр. відбулося їх скорочення, яке поглибилося під впливом пандемічних обмежень та широкомасштабної військової агресії. Часткове відновлення інвестиційної активності у 2023 р. відбувається на фоні загальної невизначеності та обмеженого доступу до довгострокових фінансових ресурсів, що підтверджує необхідність формування ефективної інвестиційної стратегії [6].

Стратегічне управління інвестиційною діяльністю являє собою процес розроблення, впровадження та коригування довгострокових управлінських рішень щодо вкладення капіталу, спрямованих на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища. Центральним елементом цього процесу є інвестиційна стратегія — генеральний план формування та реалізації інвестиційної діяльності підприємства, який визначає пріоритетні напрями і форми інвестування, послідовність етапів досягнення довгострокових інвестиційних цілей та механізм їх реалізації [3, с. 54; 4, с. 78].

Інвестиційна стратегія становить складову загальної стратегії розвитку підприємства й має узгоджуватися з його виробничою, маркетинговою, фінансовою та інноваційною політикою. Процес стратегічного управління інвестиційною діяльністю доцільно розглядати як послідовність взаємопов'язаних етапів, що формують замкнений цикл із зворотним зв'язком (рис. 1).

Початковим етапом є стратегічний аналіз інвестиційного середовища, у межах якого оцінюються зовнішні чинники (державна аграрна та інвестиційна політика, кон'юнктура ринків, рівень конкуренції, доступність кредитних ресурсів) і внутрішній інвестиційний потенціал підприємства (фінансовий стан, забезпеченість ресурсами, технологічний рівень). На підставі результатів аналізу визначаються стратегічні цілі та пріоритети інвестування, формується інвестиційна стратегія й портфель інвестиційних проектів, обґрунтовуються джерела їх фінансування. Завершальними етапами є реалізація інвестиційних рішень, а також моніторинг, контроль і

коригування стратегії, що забезпечують її адаптацію до змін зовнішнього середовища.

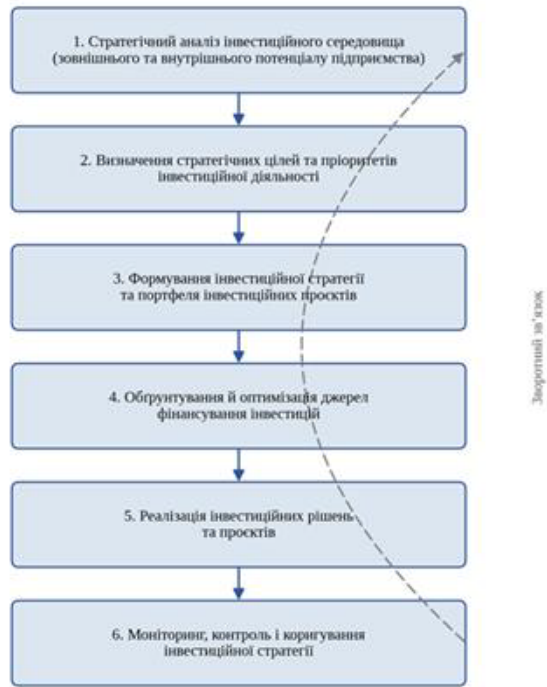

Рис. 1. Послідовність етапів стратегічного управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарського підприємства

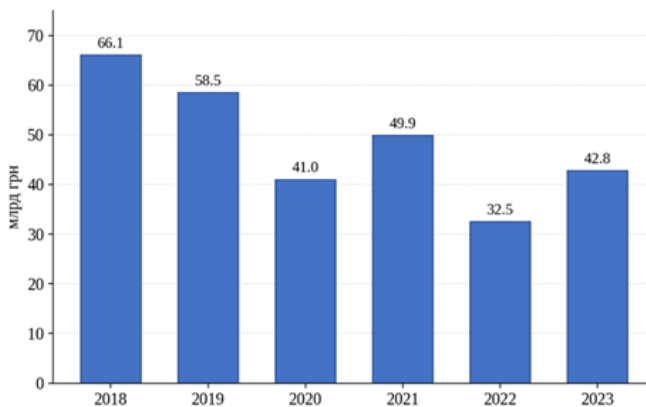

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство України у 2018–2023 рр., млрд грн, за даними [6]

Визначення стратегічних пріоритетів становить один із найважливіших етапів управління інвестиційною діяльністю, оскільки ефективність використання обмежених інвестиційних ресурсів безпосередньо залежить від обґрунтованості вибору напрямів вкладення капіталу. Стратегічні пріоритети інвестування слід розглядати як науково обґрунтовані напрями капіталовкладень, які мають першочергове значення для забезпечення довгострокового конкурентоспроможного розвитку підприємства та відповідають загальним тенденціям розвитку галузі. Узагальнення наукових джерел і сучасних тенденцій розвитку сільського господарства дало змогу виокремити основні стратегічні пріоритети управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств, зміст та очікувані результати реалізації яких представлено в табл. 2.

Таблиця 2. Система стратегічних пріоритетів управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств

Стратегічний пріоритет	Основний зміст	Очікуваний результат
Модернізація матеріально-технічної бази	Оновлення техніки та обладнання, реконструкція виробничих об'єктів	Зростання продуктивності, зниження втрат і ресурсомісткості
Упровадження інноваційних і цифрових технологій	Технології точного землеробства, цифровізація управління, автоматизація	Підвищення врожайності та обґрунтованості рішень, конкурентні переваги
Поглиблення переробки та диверсифікація	Інвестиції у потужності зберігання й переробки, розширення асортименту	Зростання доданої вартості, зниження залежності від цінкових коливань
Екологізація та сталий розвиток	Ресурсо- та енергоощадні технології, відновлювана енергетика, охорона ґрунтів	Дотримання екологічних стандартів, доступ до зовнішніх ринків і фінансування
Розвиток людського капіталу	Підвищення кваліфікації, охорона праці, мотивація працівників	Підвищення продуктивності праці, залучення й утримання кадрів
Розвиток інфраструктури та логістики	Інвестиції у транспортно-логістичну та збутову інфраструктуру	Зниження логістичних витрат, розширення ринків збуту

Модернізація матеріально-технічної бази передбачає оновлення техніки, обладнання та виробничо-складської інфраструктури, що дозволяє знизити втрати продукції та підвищити продуктивність праці в умовах значного зношення основних засобів [7, с. 118].

Упровадження інноваційних і цифрових технологій — точного землеробства, супутникового моніторингу, систем автоматизації та цифрових платформ управління — забезпечує підвищення врожайності та обґрунтованість управлінських рішень, формуючи довгострокові конкурентні переваги [8].

Поглиблення переробки сировини та диверсифікація виробництва через створення власних потужностей зберігання й переробки підвищують додану вартість продукції та стійкість підприємства до ринкових ризиків.

Екологізація виробництва шляхом інвестицій у ресурсоощадні технології та відновлювані джерела енергії розширює доступ до зовнішніх ринків [2], тоді як розвиток людського капіталу забезпечує підприємство кваліфікованими кадрами.

Реалізація стратегічних пріоритетів вимагає їх ранжування за фінансовими можливостями, рівнем ризику та очікуваною ефективністю, що доцільно здійснювати на основі портфельного підходу — формування збалансованого набору проєктів із різними строками окупності та стратегічною значущістю.

Вибір пріоритетних напрямів інвестування ґрунтується на показниках, що базуються на дисконтуванні грошових потоків: чистому дисконтованому доході (NPV), індексі прибутковості (PI), внутрішній нормі дохідності (IRR) та дисконтованому періоді окупності [3, с. 132; 5]. Чистий дисконтований дохід визначається за формулою (2):

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - IC \quad (2)$$

де CF_t — грошовий потік у періоді t ; r — ставка дисконтування; IC — обсяг початкових інвестицій. Проєкт вважається доцільним за умови $NPV > 0$. Внутрішня норма дохідності (IRR) — це ставка дисконтування, за якої NPV дорівнює нулю; проєкт прийнятний, якщо IRR перевищує вартість залученого капіталу (WACC). Комплексне зіставлення NPV, PI та IRR дає змогу обґрунтувати вибір пріоритетних напрямів інвестування.

Для порівняльної оцінки інвестиційної привабливості напрямів інвестування доцільно застосовувати інтегральний показник, що враховує сукупність часткових критеріїв із відповідними ваговими коефіцієнтами за формулою (2):

$$I_{\text{інт}} = \sum_{i=1}^m a_i \cdot k_i \quad (2)$$

де a_i — ваговий коефіцієнт, k_i — нормоване значення i -го часткового показника, а сума вагових коефіцієнтів дорівнює одиниці. Такий підхід дає змогу врахувати не лише фінансові, а й технологічні, екологічні та соціальні аспекти інвестування відповідно до принципів сталого розвитку.

Невід'ємною складовою управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств є управління інвестиційними ризиками, серед яких найбільш суттєвими є природно-кліматичні, цінові, фінансові, а також політичні та безпекові ризики, значущість яких суттєво зростає за сучасних умов [7; 8]. Управління ризиками передбачає їх ідентифікацію, оцінювання та застосування інструментів мінімізації — диверсифікації, страхування, хеджування цінових ризиків, формування резервних фондів та залучення державної підтримки, а також коригування ставки дисконтування на величину ризикової премії під час оцінювання ефективності проєктів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що обґрунтоване визначення стратегічних пріоритетів управління інвестиційною діяльністю є визначальною передумовою сталого та конкурентоспроможного розвитку сільськогосподарських підприємств. Специфіка інвестиційної діяльності в галузі — використання землі як основного засобу виробництва, біологічний характер і сезонність виробничих циклів, висока залежність від природно-кліматичних умов та подовжені строки окупності вкладень — обумовлює необхідність застосування вираженого стратегічного підходу до управління інвестиціями.

Доведено, що процес стратегічного управління інвестиційною діяльністю доцільно представляти як замкнений цикл взаємопов'язаних етапів — від аналізу інвестиційного середовища до моніторингу та коригування інвестиційної стратегії. Серед ключових стратегічних пріоритетів управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств виокремлено модернізацію матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних і цифрових технологій, поглиблення переробки та диверсифікацію виробництва, екологізацію виробництва й розвиток людського капіталу.

Встановлено, що результативне управління інвестиційною діяльністю передбачає оптимізацію структури джерел фінансування шляхом мінімізації середньозваженої вартості капіталу, а також використання системи показників оцінювання ефективності інвестиційних проєктів (NPV, PI, IRR) та інтегрального показника інвестиційної привабливості для ранжування пріоритетних напрямів інвестування. Викладені теоретико-методичні положення можуть бути застосовані сільськогосподарськими підприємствами для вдосконалення процесу формування та реалізації інвестиційної стратегії. Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на розроблення методичного інструментарію кількісного ранжування стратегічних пріоритетів інвестування з урахуванням галузевих ризиків та цілей сталого розвитку.

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

2. Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 № 806-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-p>

3. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент : підручник. Київ : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2001. 448 с. DOI: 10.31617/p.knute.2023-245

4. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=s7JkRDMAAAAJ&citation_for_view=s7JkRDMAAAAJ:XeErXHja3Z8C

5. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. Київ : Лібра, 2002. 472 с. http://www.datamining.zntu.edu.ua/book_info.pl?id=32276

6. Капітальні інвестиції в Україні : статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2023. 105 с. https://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/menu_u/invest.htm

7. Інвестиційна привабливість аграрного сектору економіки : монографія / за заг. ред. М. Й. Маліка. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 360 с. https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/eapk_2018_03_p_5_112-49-55.pdf

8. Кваша С. М. Конкурентоспроможність продукції сільського господарства України в умовах глобалізації. Економіка АПК. 2014. № 11. С. 14–20. 10.32782/2524-0072/2024-68-198

9. Удова Л. О., Прокопенко К. О. Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку аграрного сектору. Економіка і прогнозування. 2018. № 3. С. 132–146.
10. Шпикуляк О. Г. Інституції аграрного ринку : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2009. 480 с. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-116>
11. Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. Investments. 6th ed. Upper Saddle River : Prentice Hall, 1999. 962 p. https://books.google.com.ua/books/about/Investments.html?id=8D2tQgAACAAJ&redir_esc=y
12. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2007. 578 с.
13. Кісіль М. І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства. Економіка АПК. 2018. № 5. С. 25–33. https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/Vol.%2019,%20No.%209,%202012_apk-36-39.pdf
14. Лупенко Ю. О., Захарчук О. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства. Економіка АПК. 2018. № 11. С. 9–18. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201811009>
15. Цілі сталого розвитку: Україна : національна доповідь / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Київ, 2017. 176 с. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6f446a44-9bba-41b0-8642-8db3593e696e&title=NatsionalnaDopovid-tsiliStalogoRozvitku-Ukraina->

1. Pro investytsiinu diialnist : Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 № 1560-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku ahrarynoho sektoru ekonomiky na period do 2020 roku : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.10.2013 № 806-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-r>
3. Blank I. O. Investytsiinyi menedzhment : pidruchnyk. Kyiv : Elha-N, Nika-Tsentr, 2001. 448 s. DOI: 10.31617/p.knute.2023-245
4. Maiorova T. V. Investytsiina diialnist : pidruchnyk. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 2009. 472 s. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=s7JkRDMAAAAJ&citation_for_view=s7JkRDMAAAAJ:XeErXHja3Z8C
5. Peresada A. A. Upravlinnia investytsiynym protsesom. Kyiv : Libra, 2002. 472 s. http://www.data-mining.zntu.edu.ua/book_info.pl?id=32276
6. Kapitalni investytsii v Ukraini : statystychnyi zbirnyk / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Kyiv, 2023. 105 s. https://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/menu_u/invest.htm
7. Investytsiina pryvabyvist ahrarynoho sektoru ekonomiky : monohrafiia / za zah. red. M. Y. Malika. Kyiv : NNTs «ІАЕ», 2019. 360 s. https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/eapk_2018_03_p_5_112-49-55.pdf
8. Kvasha S. M. Konkurentospromozhnist produktsii silskoho hospodarstva Ukrainy v umovakh hlobalizatsii. Ekonomika APK. 2014. № 11. С. 14–20. 10.32782/2524-0072/2024-68-198
9. Uдова L. O., Prokopenko K. O. Innovatsiino-investytsiine zabezpechennia rozvytku ahrarynoho sektoru. Ekonomika i prohnozuvannia. 2018. № 3. С. 132–146.
10. Shpykuliak O. H. Instytutsii ahrarynoho rynku : monohrafiia. Kyiv : NNTs «ІАЕ», 2009. 480 s. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-116>
11. Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. Investments. 6th ed. Upper Saddle River : Prentice Hall, 1999. 962 p. https://books.google.com.ua/books/about/Investments.html?id=8D2tQgAACAAJ&redir_esc=y
12. Hudz O. Ye. Finansovi resursy silskohospodarskykh pidpriemstv : monohrafiia. Kyiv : NNTs «ІАЕ», 2007. 578 s.
13. Kisil M. I. Stratehichni napriamy investytsiinoho zabezpechennia rozvytku silskoho hospodarstva. Ekonomika APK. 2018. № 5. С. 25–33. https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/Vol.%2019,%20No.%209,%202012_apk-36-39.pdf
14. Lupenko Yu. O., Zakharchuk O. V. Investytsiine zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku silskoho hospodarstva. Ekonomika APK. 2018. № 11. С. 9–18. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201811009>
15. Tsili staloho rozvytku: Ukraina : natsionalna dopovid / Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. Kyiv, 2017. 176 s. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6f446a44-9bba-41b0-8642-8db3593e696e&title=NatsionalnaDopovid-tsiliStalogoRozvitku-Ukraina->